

Judith von Halle

*Het leven op het
keerpunt der tijden*

en de
spirituele achtergronden
hiervan

cichorei

Halle, Judith von

Het leven op het keerpunt der tijden en de spirituele achtergronden
hiervan. – Amsterdam: Cichorei
ISBN 978 94 91748 49 3

Vertaling: Kitty Steinbuch

Omslagafbeelding: Illustratie ('Hebreeën') uit *Die Trachten der Völker* van
A. Kretschmer, Leipzig 1882, rechts de hogepriester in vol ornaat.

Layout en zetwerk: Jaap Verheij

De vertaling is gebaseerd op de eerste druk van de Duitse uitgave,
verschenen in 2009

Oorspronkelijke titel: *Vom Leben in der Zeitenwende und seinen
spirituellen Hindergründen*

© 2009 Verlag für Anthroposophie, Dornach

Nederlandse rechten: Uitgeverij Cichorei,
Van Beuningenplein 15-2, 1051 VS Amsterdam 2015
www.uitgeverijcichorei.nl

Deze uitgave kwam tot stand met financiële ondersteuning van het
Boekenfonds Judith von Halle, onder fonds 2228
bij de Iona Stichting te Amsterdam.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm
of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

*No part of this book may be reproduced in any form,
bij print, photoprint, microfilm or any other means,
without written permission from the publisher.*

BIJDAGEN TOT INZICHT
IN HET CHRISTUSGEBEUREN
DEEL VII

INHOUD

Ten geleide 9

Voorwoord 15

HET LEVEN OP HET KEERPUNT DER TIJDEN
EN DE SPIRITUELE ACHTERGRONDEN HIERVAN 21

- Het landschap van Palestina
en de economische levensgrondslag 24
- De voedingsmiddelen op het keerpunt der tijden 29
- Een uitstapje in de oud-Hebreeuwse taal als spiegel
van de bewustzijnsontwikkeling van het volk Israël 31
- Wat dronk men op het keerpunt der tijden? 36
- De voeding van Christus Jezus 38
- Het leven in de steden en op de landgoederen 39
- Het volk Israël 43
- Het gelaat van Christus Jezus 49
- De Joodse ritens en het tempellied 58
- De politieke situatie van Palestina
voor het Christus-gebeuren 63
- De sadduceeërs 67
- De farizeeërs 78
- De zwarte geheime bond 94
- Een uitstapje naar het karmaonderzoek
en naar het wezen van de intuïtie 104
- Het lot van de huidige tijd in zijn samenhang
met de zwarte orde van het keerpunt der tijden 112

Jezus van Nazareth en de orde van de Essenen	122
De voorwaarden voor opname en de proefjaren	124
Over de leer van de Essenen	128
Hoe was de orde georganiseerd?	131
De geest van Zarathoestra en zijn drie maal zes levensjaren in Jezus van Nazareth	132
De laatste reizen voor de tijd bij de Essenen	135
De ‘therapeutische’ gebruiken en de onbewerkte poorten van de Essenen	137
Jezus van Nazareth en de Essenen-wijzen	140
De spirituele vorming en de achtergrond van een geheim gebruik van de orde van de Essenen	147
De ‘voor de dood’ terugblik van Jezus van Nazareth en de gang naar de Jordaan	151
Illustraties na blz. 160	
Aantekeningen	161
Lijst van werken van Rudolf Steiner (GA) waaruit werd geciteerd	169
Publicaties van Judith von Halle	171
Over de auteur	175

TEN GELEIDE

Als inleiding op de tekst die nu volgt zal ik op enkele vragen die mij steeds naar aanleiding van mijn voordrachten of in gespreksbijeenkomsten gesteld worden, antwoord geven. Weliswaar zijn deze vragen reeds in het voorwoord behandeld van het boek *En als Hij niet was opgestaan...*, maar toch zal uiteraard niet iedere lezer dat boek kennen of de daarin voorkomende uiteenzettingen in het bewustzijn gehouden hebben.

Want de lezer die de volgende uiteenzettingen onvoorbereid zou opnemen, zou bij bepaalde plaatsen zeker verwonderd zijn over aard en inhoud – wat begrijpelijk zou zijn, want hij vindt daar een schildering van historische en bovenzinnelijke feiten die met een zekere vanzelfsprekendheid voor hem tentoongespreid worden zonder dat er bronnen worden genoemd.

Aldus zal hier een poging worden ondernomen openhartig datgene schriftelijk vast te leggen wat tot dusver in het directe gesprek van mens tot mens in een vertrouwelijke stemming en sfeer veel gemakkelijker doorgegeven kon worden omdat in de ontmoeting een direct beleven, een authentieke indruk kan ontstaan van degene die de voordracht houdt. De onderstaande toelichtingen, die ingaan op de eerder gestelde vragen, zijn heel duidelijk geformuleerd, wel wetend dat deze duidelijkheid enerzijds als onbescheidenheid uitgelegd kan worden, anderzijds – en daarom wil ik het risico nemen – dat alleen deze duidelijkheid het überhaupt mogelijk maakt een enigszins bevredigend antwoord op de gestelde vragen te geven.

De hier gegeven uiteenzettingen zijn voortgekomen uit een eigen onafhankelijk geestelijk beleven en beschrijven daarom geen hypothesen of speculaties, tenzij er uitdrukkelijk op wordt gewezen dat er geen definitieve, zelf gedocumenteerde uitspraak ten aanzien van een bepaalde gebeurtenis gedaan kan worden.

Weliswaar ontspruit niet iedere beschrijving aan dezelfde bron van kennis. Want het geestelijk beleven heeft enerzijds betrekking op een direct, op een als het ware zintuiglijk meebeleven van de historische gebeurtenissen rond het keerpunt der tijden. Dit is begonnen als gevolg van de met Pasen 2004 opgetreden stigmatisatie. Het kan voorgesteld worden als een soort 'tijdreizen', waarbij alle zintuiglijke indrukken, zoals wij die in het wakkere dagbewustzijn kunnen hebben, voorhanden zijn – maar dan verplaatst naar een bijzondere plek en in een bijzondere tijd. Het gaat hierbij dus niet om zogenaamde visioenen of zuivere schouwingen, ook niet om imaginaties, maar om het doorleven van wat daadwerkelijk op de aarde gebeurd is. Het hoeven niet alleen visuele waarnemingen te zijn van persoonlijkheden rond het keerpunt der tijden, hun omgeving, hun cultuur en levenswijze, maar ieder zintuig – zoals dat ons in het dagbewustzijn ter beschikking staat – is bij de waarnemingen betrokken. Zo kan bijvoorbeeld ook de taal worden gehoord, de bodem onder de voeten en koude of warmte worden gevoeld.

De andere bron voor de inhoud van de uiteenzettingen is een geheel andere, maar niet minder authentieke. Het zal in de verhandelingen gemakkelijk te zien zijn op welke plaatsen de beschrijving van historische gebeurtenissen in een geesteswetenschappelijke beschouwing overgaat. Dit kan nuchterder, neutraler lijken dan de beschrijvingen van de zintuiglijke gebeurtenissen rond het keerpunt der tijden, wat in zekere zin

ook juist is. Want het gaat daarbij om een zo precies mogelijke ‘vertaling’ van wat als feit in de geestelijke wereld aanwezig en waarneembaar is. De geestelijke mens kan intuïties van deze kosmische feiten hebben, wanneer hij zijn ik aan gene zijde van de drempel geheel losmaakt van het astrale, zodat hij – dat wil zeggen zijn ik – in de objectiviteit binnentreedt. Indrukken van deze aard heeft ieder mens gedurende de slaap, maar toch lukt het hem zelden, deze in zijn dagbewustzijn binnen te voeren. Het is een moeilijke en daarom buitengewoon verantwoordelijke opgave voor de mens, deze objectieve feiten, die zijn ik aan de andere kant van de drempel kon opnemen, nu ook om te vormen in een werkelijk inzicht dat even waarheidsgetrouw is als de eerder aanwezige zuivere waarneming. Steeds weer moet worden nagegaan of de geestelijke waarneming ook daadwerkelijk overeenstemt met het begrip waaraan men deze waarneming koppelt. Pas als alle resultaten van deze toetsing standhouden, mag de leerling van de geesteswetenschap zich gerechtigd voelen om deze resultaten als zijn geestelijke inzichten door te geven.

Veel mensen hebben tegenwoordig geestelijke waarnemingen (men hoort steeds weer hoezeer dit vermogen toeneemt), bijvoorbeeld op etherisch of astraal vlak. Toch blijven deze waarnemingen nutteloos of zorgen ze zelfs niet zelden voor grote verwarring als de mens ze niet in hun ware samenhang kan zien. Iemand kan bijvoorbeeld waarnemingen van de etherische wereld hebben als hij in het gebied van de elementenwezens duikt. Maar uitspraken over het elementenrijk kunnen slechts standhouden, kunnen alleen dan objectief zijn wanneer de mens zich boven dit niveau verheft; dat wil zeggen, wanneer hij niet uitsluitend het kennisniveau van de elementenwezens deelt, maar zich een trede hoger verheft tot een waarnemingsstandpunt van waaruit hij niet alleen

over de geaardheid van de elementenwezens kan berichten, maar inzicht in de elementenwereld kan hebben. Het is alsof de mens in een groot water zwemt en daardoor kan zeggen dat het water diep en koud is. Maar pas wanneer hij zich als een vogel in de lucht verheft, kan hij beoordelen of het bij dit water om een groot meer of mogelijk om een zee gaat, eerst dan kan hij zien of en hoe het water door land begrensd is, op welk continent het zich bevindt, enzovoort. Steeds moeten dus, als je verantwoorde indelingen wilt maken, de eigen waarnemingen vanuit een hoger standpunt worden bekeken om de totale samenhang te kunnen beoordelen.

Het is een verdienste van de geesteswetenschap van Rudolf Steiner dat het ons tegenwoordig mogelijk is onze waarnemingen door middel van een geschoold, helder denken in werkelijkheidsgetrouwe kennis om te zetten.

Alle uitspraken die in de volgende beschouwingen niet de zintuiglijke gebeurtenissen rond het keerpunt der tijden tot inhoud hebben, komen voort uit de zojuist beschreven kennisbron. Zij zijn behoedzaam en met passende ernst uitgesproken en in geen geval 'zomaar gespeculeerd'. Daarom kunnen ze zakelijker of onpersoonlijker overkomen dan de overige beschrijvingen. De oorzaak daarvoor ligt in de zojuist beschreven bovenpersoonlijkheid, die objectiviteit aan gene zijde van de drempel waarborgt. Toch zijn het authentieke, zelfstandige spirituele resultaten en wanneer in de beschouwingen niet de eigen, maar de inzichten van Rudolf Steiner worden weergegeven, wordt dit uitdrukkelijk genoemd.

Deze tweede soort geestelijke waarneming is *geen* gevolg van de stigmatisering. Ze was reeds hiervoor aanwezig. Sindsdien is ze zelfs versterkt. Na het verschijnen van mijn voordrachten in boekvorm hebben enkele personen de exacte weergave van mijn zogenoemde scholingsweg geëist. Nog

afgezien van het feit dat het niet mijn intentie was zoiets in dit boek te doen – want het was en is niet mijn persoonlijk doel, het eigen lot tot hoofdonderwerp van mijn beschouwingen te maken, maar met de beschikbare middelen het Christusgebeuren inzichtelijker te maken – zou een dergelijk ‘constructie-handleiding’ heel kort uitvallen en vermoedelijk niet zoals deze mensen zich dat zouden voorstellen of wensen. De hierboven beschreven manier van waarnemen is als gevolg van voorgaande levens reeds in vroegere jaren aanwezig geweest, zonder dat in deze incarnatie de bezwaarlijke weg van kluizenaar met allerlei kastijdingen en ontzeggingen aan mijn spirituele mededelingen waren voorafgegaan. Evenwel sluit dat een zekere discipline in het leven als gevolg van een vanzelfsprekend omgaan met de geestelijke realiteit niet uit – integendeel. Alleen is deze discipline of spirituele eerbied in dit leven eerder een gevolg dan een voorbereiding geweest. Desalniettemin zal een ‘continuïteit van het bewustzijn’ aan de andere kant van de drempel altijd alleen mogelijk zijn, als de mens met de grootst mogelijke compassie, ook met het vermogen te lijden, het Christusgebeuren in zich opgenomen heeft en verder opneemt – wanneer hij belangstellend, liefdevol, deemoedig en dankbaar, niet alleen in zijn gemoed, maar ook met zijn kenvermogens, zich wendt tot de geestelijke wereld, totdat hij zelf zo sterk geroerd wordt door dat grootste mensheidsgebeuren dat hij zich als gestigmatiseerd begint te voelen omdat hij inziet, omdat hij diep ervaart dat het grote offer van de Verlosser ook voor hemzelf, voor zijn bescheiden wezen, waarin echter een kiem van God ligt, voltrokken is.

Zo is deze continuïteit van het bewustzijn vóór de stigmatisering aanwezig geweest. Toen dan het meebeleven van de historische gebeurtenissen zich manifesteerde, moest het

niet blijven bij een zuiver meebeleven, maar de bovenzinnelijke kenkracht kon worden verbonden met de historische gebeurtenissen. Men zou kunnen zeggen: het instrument was reeds voor het te bewerken materiaal aanwezig. Wie een viool wil bouwen, moet goed gereedschap hebben en wie wil beginnen met zagen, moet dit goede stuk gereedschap reeds ter hand hebben en niet eerst dan beginnen iets te vervaardigen. Wanneer hij geen gereedschap heeft, alleen het mooiste hout, het ruwe materiaal, dan kan hij nog geen viool bouwen. Aldus kan in dit geval de bovenzinnelijke kenkracht het juiste gereedschap zijn om de spirituele achtergronden van de zintuiglijke processen van de historische gebeurtenissen te doorgronden.

Berlijn, maart 2006

Judith von Halle

VOORWOORD

In hoeverre kunnen berichten over de gebruiken en leefwijzen in de tijd rond het keerpunt der tijden met recht 'Bijdragen tot inzicht in het Christusgebeuren' worden genoemd?

Tegenwoordig is er, meer dan ooit tevoren in de mensheidsgeschiedenis sinds het mysterie van Golgotha, veel radeeloosheid en als gevolg daarvan ook veel misverstand over de inhoud van de evangeliën. Maar met het pure intellect kun je niet dichterbij de geheimen van de evangeliën komen. Met wat de mens tegenwoordig aan intelligentie heeft ontwikkeld kan hij alleen de wereld begrijpen die hij zelf juist met dat intellect heeft voortgebracht en die om hem heen bestaat. Dat de mens niet in staat is om met het intellect dat hij in de huidige tijd heeft ontwikkeld, een wereld te begrijpen die de mensheid tweeduizend jaar geleden vanuit het *toenmalige* intellect heeft vormgegeven, zou eigenlijk voor zijn huidige hoog ontwikkelde intelligentie als heel logisch moeten kunnen worden gezien.

Maar hoe kun je nu komen tot een zo exact mogelijk beeld van de wereld uit die tijd, van een wereld waarin de schrijvers van de evangeliën leefden? Daar zijn twee dingen voor nodig: enerzijds iemand die de toenmalige leefomstandigheden langs de weg van het geestelijk schouwen in het hier en nu kan laten zien; anderzijds iemand die bereid is om iets meer dan alleen zijn intelligentie in te schakelen bij het horen van deze mededelingen, om die dan ook te kunnen opnemen. Uiteraard is het intellect hierbij net zo nodig als bij het begrijpen van andere aspecten. Maar er moet

nog iets bijkomen: de vaardigheid van de terughouding, de onbevangenheid, die ervoor zorgt dat je je helemaal kunt verplaatsen in situaties en leefomstandigheden die je volledig onbekend zijn omdat ze in onze huidige tijd niet (meer) voorkomen. Dat iets er tegenwoordig niet is, betekent nog niet dat het absurd is, dat het er tevoren niet ooit is geweest. Er is meer nodig dan het intellect om zich vrij te maken van bepaalde voorstellingen en meningen die onze huidige intelligentie in ons heeft voortgebracht. Daarmee kunnen we toch alleen onze huidige wereld ontsluiten (– voor zover deze als puur zintuiglijk wordt gezien): de ‘ruk’ die de ziel aan zichzelf moet geven wanneer zij boven het pure intellect wil uitkomen, staat altijd aan het begin van iedere geestelijke en geesteswetenschappelijke scholingsweg. Het is de zogeheten sprong over de afgrond, die je ook kunt ervaren als een sprong in koud water. Alleen daarmee kun je immers het vermeende zekere bastion van de zintuiglijke wereld die door het intellect te vatten is, achter je laten. Deze ‘ruk’ vindt zijn oorsprong in een zielenkwaliteit, een kwaliteit van het hogere, van het ik-geleide aanvoelen van het feit dat je nooit bij de diepere geheimen van de mensheidsgeschiedenis kunt komen met alleen een intelligentie die gebonden is aan de tijd en de uiterlijke ontwikkeling van de mens.

Wanneer je je met een bepaalde fase van de mensheidsontwikkeling wilt bezighouden of er zelfs geesteswetenschappelijke studies aan wilt wijden, dan is het zinvol om je vertrouwd te maken met de leefomstandigheden van de betreffende cultuur. Hoe meer je bereid bent de eigen omstandigheden als tijdgebonden te zien, des te beter zul je je kunnen inleven in andere omstandigheden, zul je zelfs des te eerder überhaupt tot een geestelijke beschouwing van historische omstandigheden kunnen komen.

De huidige theologische evangelie-exegese is gekenmerkt door allerhande vergissingen over de begrippen in de evangeliën en hun eigenlijke betekenis. Want de taal van de mensen uit die tijd kan nauwelijks worden vergeleken met ons huidige spraakgebruik. Omdat de mensen volstrekt anders dachten, een andere intelligentie hadden, spraken ze ook heel anders. Als Rudolf Steiner zei dat alles wat in de evangeliën staat, waar is, dan mogen we dat als een feit aannemen. Maar het is de vraag *hoe* die worden gelezen, hoe de woorden worden opgevat.

Degene die zijn ziel de eerder genoemde 'ruk' kan geven, zal niet op het idee komen om ieder woord uit de evangeliën op te vatten met het begripsvermogen van zijn eigen huidige begrippenwereld en het gelijk te stellen met de inhoud van een woord dat in deze tijd wordt uitgesproken. Hij zal tegen zichzelf zeggen: de mens heeft toen bij het uitspreken of horen van het woord 'hemel' een heel andere voorstelling gehad van de inhoud van dit begrip. Hij had niet de voorstelling van een atmosfeer rond de aarde die deze of gene dichtheid of kwaliteit heeft, van ozonwaarden of van wetten over het ontbreken van zwaartekracht in de 'hemel' aan gene zijde van bepaalde omloopbanen rond de aarde, van meetbare afstanden tussen de aarde en andere hemellichamen enzovoort. Hij heeft zeker ook niet naar de hemel gekeken en eenvoudig vastgesteld hoe mooi blauw die is – zoals het voor de huidige mens voldoende is om zich in vervoering te laten brengen door de schoonheid van het blauw alsof het een leuk beeld is dat er puur om zijn leuk-zijn is (dat kun je tegenwoordig ook 'l'art pour l'art' noemen). Wanneer de mens boven de grenzen van zijn huidige wereldopvatting uit komt, zal hij inzien dat de mensheid twee- of drieduizend jaar geleden nog weet had van een *levende* hemel, van het

bestaan van zijn bewoners. Hij zal inzien dat de toenmalige mens onder het blauw van de hemel – ervan afgezien dat hij dit blauw zeker in toon en intensiteit anders gezien heeft – een bepaalde uitdrukking van die hemelbewoners zag enzovoort. De hemel was hem veel nader, hoewel hij wellicht niets afwist van de exacte afstanden van de hemellichamen tot de aarde en alles wat ons door de huidige wetenschap aan inzichten over de uiterlijke gegevens van het wereld-al ter beschikking staat. Wie op het keerpunt der tijden het woord ‘hemel’ uitsprak, wees op een bijzondere hemel – een hemel die inderdaad uitsluitend op het keerpunt der tijden gezien en ervaren kon worden.

Het Christuswezen aan wie wij allemaal zonder uitzondering ons huidige bestaan als vrije, met bewustzijn door-drongen mens te danken hebben, is *één enkele maal* op onze aarde verschenen in een fysiek-stoffelijk lichaam. *Eenmaal* in de hele aarde- en mensheidsevolutie heeft die kosmische geest, die er al ‘*in het oerbegin*’ was en waaruit ‘*alles is geworden*’,¹ het offer gebracht om mens te worden en naar onze vergankelijke materiële aarde af te dalen. En dit *eenmalige* afdalen in de hele tijd die tussen het ontstaan van de oude Saturnus tot aan de toekomstige Vulcanus-ontwikkeling van onze aarde zal verstrijken, dit *eenmalige* verschijnen van de Verlosser in vlees en bloed in onze materiële wereld bracht Hem en Zijn hoge opgave in een directe samenhang met alles wat in die tijd op aarde was – beginnend bij de mensen en hun fysieke, psychische en geestelijke ontwikkelingsniveau, via de culturele en religieuze impulsen van die tijd tot en met de kleinste en ogenschijnlijk onbelangrijkste details van het dagelijkse leven. In al deze omstandigheden dook de Godszoon onder toen Hij binnentrok in het lichaam van Jezus van Nazareth en een menselijk leven leidde dat paste

bij de omstandigheden van die wereld van tweeduizend jaar geleden.

Zou het niet echt gnostisch zijn en van een zekere hoogmoed getuigen om te beweren dat de leefomstandigheden waarin de Verlosser zich begaf, willekeurig of niet van belang geweest zouden zijn? Veel mensen mogen dat beweren. Het mag zelfs door mensen worden beweerd die menen dat ze het Christus-gebeuren kunnen begrijpen door alleen het bestuderen van occulte literatuur. Voor deze mensen mag het leven op het keerpunt der tijden mogelijk niet interessant zijn, het mag voor hen zelfs iets zijn dat hen zou afhouden of zelfs zou wegvoeren van het begrijpen van het eigenlijke, het centrale mysterie van het Christus-gebeuren. Maar kan dit kloppen? Kan de interesse voor de leefomstandigheden van de toenmalige tijd – die immers allemaal in verband staan met het Christuswezen zelf omdat Hij zich aan deze leefomstandigheden onderwierp – de mens van tegenwoordig werkelijk afhouden van het begrijpen van het Christus-gebeuren? De vraag is makkelijk te beantwoorden met een analogie. Wanneer een mens werkelijk zoiets zou beweren dan zou het net zo zijn als wanneer je de mensen van nu zou aanpraten dat hijzelf, zijn tijd en de uiterlijke en innerlijke leefomstandigheden waarin hij leeft, volkomen irrelevant zouden zijn voor de gebeurtenis van het verschijnen van Christus in de etherische wereld. Zo zijn bijvoorbeeld de omstandigheden die onze huidige cultuur en geestelijke ontwikkeling veroorzaken en weer door onszelf voortgebracht worden, ervoor verantwoordelijk dat het etherische Christuswezen tegenwoordig een – zoals Rudolf Steiner dit noemde – tweede kruisiging moet doormaken. De leefomstandigheden op aarde zijn altijd en rechtstreeks verbonden met het gebeuren in de geestelijke wereld of met gebeurtenis-

sen die door de geestelijke wereld direct op aarde op gang worden gebracht – zoals de verschijning van de Christus-God in de fysieke wereld van de zintuigen en het daardoor mogelijk geworden mysterie van Golgotha.

Daarom ben ik ervan overtuigd dat het zeker de moeite waard is ook de bijkomstig lijkende zaken rond het centrale mensheidsgebeuren te bekijken. Afgezien van het gegeven dat het een goede oefening is voor de versoepeling van ons etherlichaam zich af en toe in heel andere situaties, tijden en mensen te verdiepen, wordt de omvang van de betekenis van het mysterie van Golgotha tegenwoordig nog verregaand onderschat en wel met betrekking tot aspecten die tegenwoordig als volkomen onbelangrijk worden gezien.

Dit boek is niet geschreven met de bedoeling om alle geestelijke achtergronden van de genoemde toenmalige omstandigheden bloot te leggen of te kunnen blootleggen. Het zal beschrijvingen geven van enkele aspecten van de toenmalige tijd die nog door anderen verder ontraadseld mogen worden. Maar het zal ook ‘bijdragen tot inzicht in het Christus-gebeuren’ bieden door de spirituele belichting van enkele culturele, sociale en religieuze verbanden waarin Christus Jezus zich tweeduizend jaar geleden begaf en die daarom direct verbonden zijn met het knooppunt van de mensheidsontwikkeling.

Dornach, 17 september 2009